

a mások kicsinyessége, bűne feletti tehetetlen, helyrehozhatatlan szomorúság megrendített, lelken fogott háromezer embert is, akik megkeseredtek és helyre akarták hozni a helyrehozhatatlant. Önkéntelen kérdés: hát most már mit cselekedjünk mi? ... Ebből a lelkiállapotból született a megtérés jóvátételi cselekedete és a keresztyén ősegyházi közösség megszületése. Megtértek és megkeresztelkedtek, eljegyezték ezzel láthatóan is magukat Jézusnak.

Értelem, érzelem és akarat, tehát a lélek határolja be pünkösdt, az a lélek, amelyik az Istené és a miénk, közös, amelyik képes Istennel közösségben lenni és amelyikkel mi szólunk Istenhez, vagy ő szól hozzánk. Ilyen volt a pünkösdi „párbeszéd”. Nem kívülről indult el, hanem belülről, a lélekből. A csodavárókból csodatevők lettek mind a lélek alkalmas állapotával és a Lélek örök, meg nem szünő munkája által. Pünkösd lett!

Ma is pünkösd van. Együtt vagyunk. Az egyakarat kerítését leverték és magunk is segítettünk ebben. E nélkül nincs építő közösség. E nélkül megbomlik a család; elközömbösödik a hit határolta egyház; kihűlnek az ősök templompadjai; e nélkül a történelem szeméjévé válik minden nép, amit a mások akarata, a népek megírt és megélt történelmét a feledés szemétkosarába dobja a feledés. Megkeseredsz-e miatta, hiábavalónak látod-e a helytállást a megmaradásért? Gondolkozz! Érezz! Akarj élni és éltetni, hogy megmaradjunk. A pünkösd lelkével mérd magad, keseredj meg magadért, másokért, az igaz ügyért, hogy legyen pünkösdi megújulása családnak, egyháznak és népednek. Ne csodát várj! Ne mástól tedd függővé a te tudatodat, szeretetedet, ragaszkodásodat és ne máshoz igazítsd a te akaratodat. Ha pünkösdt akarsz élni, magad légy a csoda, te légy, te higgy, te cselekedj, te akarj, mert csak így lesz általad és általunk megújító és megtartó pünkösdje családnak, egyháznak és népünknek. Keseredj meg, mert annyi minden van miért. Térj meg a közömbösségből, légy egy akaratlan mindnyájunkkal, kik a megújítást, a megújulást, a megmaradást munkáljuk igaz lélekkel, Isten szent lelkének erejével. Ámen.

A GYÖKÉR MINDIG ÚJ HAJTÁST TUD HOZNI, HA ÉLETREVALÓ

Jób 14,7

Nagy öröm és kitüntetés számomra, hogy itt és most előttetek állhatok. Beszédet vártok tőlem, és nem tudom, hogy az értelem vagy a lélek szerint szóljak. Mindkettő tülekedik bennem egyszerre szólani. Gondolkozom, hogy az ész magában mindent megfagyaszt, a szív magában mindent megolvaszt. Legyek hát langyos, a kettő egysege.

Szavam és lelkem, amit hoztam, nem az enyém, egy távolságban is velem levő közösségé, a csíkszeredai unitárius gyülekezet mindenik tagjáié. Szívünk és szavunk nem a Shelter Rocki gyülekezet vezetőségéé,

hanem annak minden tagjára. Nem az enyém, nem a tiétek, hanem a testvériségben most már a MIÉNK. Közös. Ezt, és így adja az Isten!

Jézus valláserkölcsei tanításának magva szűk országunkban a vallás és a lelkiismereti szabadság törvénye által gyökeret vert Dávid Ferenc által. Érezzük és tudjuk, hogy alattunk egy 427 éves gyökér ad nekünk hulló leveleknek kötődést és megmaradást. Nem mártír halálával nőtt és lombosodott meg eszmének, egyháznak, vallásnak, hanem az értelemhez és a lélekhez szabott világos jézusi értelmezésében. Nem a mi hibánk, hogy akkor Dávid Ferenc szavára országunkban közel 400 gyülekezet lelkésze gyűlhetett volna össze; s ma nincs olyan parancs, mely a megmaradt 120 gyülekezetből bár 100 lelkészt gyűjthetne egybe. Ki akartak vágni, mint a fát. Unitárius hitünket és egyházunkat a felekezeti türelmetlenség, a világi hatalom erőszaka, a másság gyűlölete és az anyagi kapzsiság negyedére apasztotta. Kevesen és társtalanul maradtunk magunkra árvának... De megmaradtunk és megújultunk mindig, mint a bibliai fa, mert a gyökér életképes volt, biztosította a megvakíthatatlan értelemnek és a megélhető hitnek a megtartó erejét, új ágat-lombot nevelő megújulást és megújítást adott az Isten. Neki köszönhetjük a mi megmaradásunk és Neki köszönhetünk titeket is, amerikai unitáriusokat. Ez is bizonyosága annak, hogy az Istennek gondja van igazságára, mert ez él bennetek és bennünk és ez a bibliai reménység megújul és megújít, reménységgel éltet.

Egy torzszülött ideológia, a szovjet típusú kommunizmus egy fél évszázadra kisajátította nálunk a hívek lelkét, értelmét, valláserkölcseit. Elűzött ősi, történelmi falvainkból, házainkból. Szétszórt az országunk s a világ minden tájára. Idegenben árvák lettünk, hontalanok. Az otthoni öregek, gyermekek támasz nélkül maradtak. Modern rabszolgává lettünk, menekültek a saját hazánkban, törvényen kívüliek. Mi unitáriusok a hármaskörben lettünk a kisebbség kisebbsége. A vallási szabadság szülőföldjéről így gyűlt össze állami kényszerre, az ország legzordabb-hidegebb vidékén 27 helységben annyi unitárius menekült Erdély minden falvából, hogy a kommunista kegyelem megengedte azt, hogy önálló egyházközösséggé szerveződjünk a magunk erejéből, nem egészen 400 lélekkel. Éreztük azt, hogy a város járdáján külön-külön nem tudunk gyökeret verni; kell az otthoni pótló közösség! Csak a gyökértudatot hoztuk magunkkal, szörvénysorsunkban a jövő perspektívája nélkül. Ebben a történelmi helyzetben engem nevezett ki dr. Kovács Lajos püspök úr, lábtörésemmel szenvedve is, ennek a legnehezebb egyházközösségünknek az első felavatott lelkészévé. Vállalni a bizonytalanságot a politikai és kisebbségi sorsban nehéz volt. Több, mint egy évtized telt el azzal, hogy csendes szervezéssel, a nélkülözés árva sorsú esztendeiben lelki talajt teremtsék a megcsonkított fa sorsához hasonló hívekben. Ma már közel ezren épültünk rá a 27 helységben, elszigetelten és árván a 427 éves gyökérre. Új hajtása, egyházközössége vagyunk egyházunknak. Bennünk is megújul az unitárius ősi gyökér. Az erdélyi unitarizmus megcsonkított közösségének megújult új hajtása, új egyházközössége, reménysége vagyunk mi is.

A hazai ősi hagyomány szerint ott vagyunk jelen, hol templommal gyökerezünk Erdély térképén. Az ősi templomok hűséggel őrzik megfo-

gyatkozott hívekkel is az ősi, úgynevezett százados rovásírást, a történelmi legendák templomfalra festett középkori freskóit. Ez a múlt. A jeleni megújulásunk új templomai anyagi helyzetünk szegényes tehetetlensége miatt csak a reménység álm-tégláiból épülhetnek. Álmunk van, a reménység Isten után él bennünk, de anyagi lehetőségünk a koldulásra kényszerít, minket koldusokat. Kell a tehetősebb és megértőbb testvéri segítség, hogy a mindig megcsonkított ősi fa valahol valahogy új hajtást hozva láthatóvá, elismerhetővé lehessen

Dávid Ferenc óta vallásunk ebben a régióban üldözésnek volt kitéve; ma hármaskisebbségben vagyunk. Abban különbözünk tőletek, amerikaiaktól, hogy mi lokálpatrióták vagyunk. Minket a templom köt a helyhez. A mi sorsunk kettős árvaság... Én tudom, mi az árvaság. Édesapám, ki az egyik legnagyobb unitárius egyházközség lelkésze volt Homoródalmáson, a faji és a felekezeti gyűlölet áldozata lett a családi hagyomány és a népi tudat szerint: „ismeretlen” betegségben halt meg karácsonykor; a tanító-énekvezér húsvétkor és az egyházközségi gondnok pünkösdkor. A négy árván hagyott gyermek közül én voltam a legidősebb, 16 éves, kinek az osztályharcos világban hétvégeken az iskolából haza kellett menni és mezőgazdasági munkákat kellett végezni. Ez erősített meg fizikailag úgy, hogy az ország ifjúsági sport élvonalába kerüljek az atlétikában, öt számban; lelkileg úgy, hogy az árvaság Isten gondviselésével való szorosabb közösség. Az árvaságtudat, tudom, mindig reménységet szül, abban újul meg, mint a fa az új hajtásban. A mi számunkra ti vagytok a biztató reménység a testvériségben. Az árvaság hiányérzet, társtalanság, bizalomvesztés, a megcsonkított fa sorsához hasonlóvá válik benne az ember. Nem a halált, az elveszést jelenti, hanem a megújulás lehetőségét. A megújulás egy kicsi újjászületés, lélekben való kilombosodás, mely bizalmat és önbizalmat terem. Isten a bibliai fa sorsában a hitben, reményben való megújulás lehetőségét példázza és adja. A legnagyobb árvaság az Isten nélküli léleknek a vergődése. Életünk leghűségesebb társa maga az Isten, Ő adja a mindig megújító hitet a reményben, vagy a reményt a hitben.

A 427 éves unitárius gyökereken a testvérkapcsolat reménye új hajtást jelent. Ennek vagyok itt a szerény követője. Köszönöm, hogy a hívásokkal és az eddigi segítségekkel bizonyosságot tettetek arról, hogy ti képesek vagytok bennünk új hajtást hozni. Adja az Isten, hogy lehessünk mi is nektek valamilyen formán a megújító-megújuló hajtásokat. Ámen.

Elhangzott 1995. márc. 26-án a NY-i Shelter Rocki gyülekezet istentiszteletén a csíkszeredai testvéregyházközség templomában, valamint részben átalakítva-aktualizálva a Housoni Emerson gyergyószentmiklósi testvéregyházközségnek 1995. ápr. 2-án az istentiszteleten tartott szolgálata alkalmával.

ISTEN HARANGJAI VAGYUNK

Gal 6,2

Kedves Shelter Rock-i gyülekezet, naponta tettétek fel a kérdést nekem, hogyan látlak titeket és ennek tükrében, hogyan látom magunkat. Búcsúzóul próbálok részben válaszolni rá.

Európa a lelkeszi lakásomnál végződik. Onnan a vallás, a gondolkodás, az életforma, a történelmi szemlélet szempontjából Ázsia kezdődik. Ezzel a határvidéki kettős látással nem tudom másként meghatározni országotokat és népét, mint a szólás-mondással: Amerika...az Amerika! Nem Európa és nem Ázsia, hanem „Az új világ”. Akár a 84. emeletről, akár a NASA űrrakéta vezérfülkéjéből, akár a földrészt átszelő repülő magasából néztem, a gyakorlati ész hatalmáról győzött meg. Az emberi alkotás lendülete csodálatos. Háborúktól elkerülten a következetes logika, a gyakorlati ésszerűség gyümölcse ez az általunk elképzelhetetlen kényelme a gazdagságnak, bőségnek. A különbségek után ítélve ez Földünk kicsi mennyországa. Az embert szolgálja itt minden. Az ember itt nem szolgálja a világnak, hanem társa. Egymásba épülnek, összhangban vannak. Ez az önmegvalósító természetes összhang.

Ez az összhang a lelkekben is új világnézetre, egyetemesebb szemléletre, szociálisabb gondolkodásra kongatja meg az egymásért felelősséget érző emberekben a vallásos hit hangjait. Nyíltságot, közvetlenséget hirdet. A soha nem látott emberek emberismerőként köszöntik egymást és megkérdik: „Hogy vagy?” Az emberek mindenképpen meg akarják érteni egymást. Ez is csodálatos. Sokszor a beszéd nélküli hallgatásban is értettük egymást. Időt, ami itt pénz, és ha kell, anyagiakat is tudnak áldozni önzetlenül, nem azért, mint nálunk: „Segíts, hogy majd én is segítssek ugyanúgy”.

Csodálatos élményeink vannak arról, hogy lélekben nem csak alacsony házakká, hanem sokszor palotákká és felhőkarcolókká tudtak felépülni szeretetben, bizalomban, jóakarásban az emberek... s ezekben a lelkekben lévő ajtón a bejáró kilincs nemcsak belül van, kívülről is nyithatók, ha a szeretet és az értelem teszi rá a kezét a kilincsré.

A jézusi vagy az egyetemes emberi alapelveket nem az Alkotmány kényszeríti az emberekre, hanem azok az emberek lelkében élve, onnan fogalmazódtak meg minden ország számára követendő alkotmánynak... Joggal lehet büszke erre az amerikai nép.

Az összetartozás itt felelősségvállalás. Ennek a testvéri érzésnek harangja kongatja meg az itteni emberek lelkét és értelmét arra a jézusi egyetemes igazságra, hogy az emberségben nincsenek földrészek és országok, mind testvérek, egymásért felelősek vagyunk, kiknek Istentől adott jogunk a Szabadság-Egyenlőség, és kötelességünk a Testvériség. Közös a felelősségérzésünk az emberért és a Földért, az életért. A szellemi, gazdasági, politikai adottságaink különbözők — ezért vagyunk előnyös és hátrányos helyzetűek —, de lelki adottságaink azonosak.